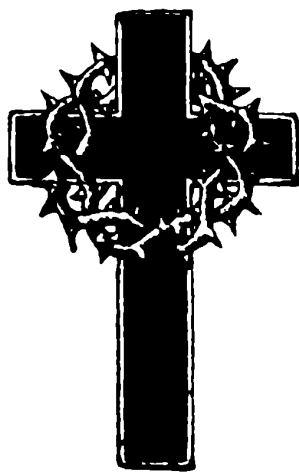

ALEXÙ

VÃN

TROISIÈME ÉDITION

TRƯỜNG-AN

IMPRIMERIE DE LA MISSION HUẾ

1939

ALEXU

VÃN

TRISIÈME ÉDITION

TRƯỜNG-AN

IMPRIMERIE DE LA MISSION HUÉ

1939

IMPRIMATUR

Hué die 1 Maii 1939

† FRANÇOIS-MARIE LEMASLE

Vic. Ap.

ALÈXU TRUYỆN

VĂN

Canh thín vừa thuở đông thiên.
Ngâm nga hạnh thánh tay liền chép ra

Gốc tích Alêxù.

Thuở ấy trong nước *Italia*,
Có quan thừa tướng tên là *Yêuphê*,
Aglê phối thất phu thê, 5
Phụng loan kết cánh sánh kề hoa nương.
Song hàng kính bố nhưn duơng,
Ngóng trông tuần tú hậu lương nổi dòng,
Cội hờ, nhành quế phỉ lòng,
Vườn lê trái hạnh, chóc mòng hôm mai. 10
Phước lành giấu ẩn thiên thai,
Trở sanh nam tử một trai khác thường.
Mẹ cha ước sức đứng thường ?
Lòng mong kể hậu vôi vàng mừng thay,
Sinh thai vừa đủ tám ngày, 15
Nói theo phép thánh xin thầy đặt tên.
Vợ chồng quì trước đài tiền,

Chúa Cha bảo ứng mới truyền tu đạo.

Đặt tên là *Aléxù*,

Cầu xin cùng Chúa hộ phù cho con, 20

Lo bề phượng dưỡng vương tròn,

Vàng trăm chẳng tiếc, bạc muôn chẳng nài,

Phòng lương dưỡng dụ hôm mai,

Cá hồng, tôm bạc, chác nài kể chi.

Hai bên thân thích cô dì, 25

Viếng thăm mừng rỡ, đi về nâng niu,

Con đòi bà vú dập đầu,

Đổi thay bú mớm, chặt chiu ẩm bông

2 — Cha mẹ tính lo đôi bạn cho con.

Léxù tuổi mới mười đông.

Chỉ lam bia bạc một thông quyền vàng 30

Mẹ cha hằng hưởng hơi nhan,

Sắc hồng toan nhuộm, trổ trắng hoa son.

Hòng toan kiếm chốn nhơn dươn,

Lòng cha mừng phỉ, mặc con ở đời.

Vầy đoàn dù ngựa vui chơi, 35

Bàng hàng cơ tướng chen vui phủ nghệ,

Dập đầu dạm liễu, đường hòe,

Vào ra lầu các, đi về nghinh ngang.

Hòng toan kiểm chốn đông sàng,
Ngỏ lời mai trước toan đang định dùng. 40

3 — Alêxù lần lựa việc đôi bạn.

— *Lêxù*, con hỡi nói cùng,
« Mẹ cha tuổi cả đề hòng cậy con ;
 « Hòng toan kiểm chốn nhơn hôn,
« Đề mà gìn giữ tông môn trong ngoài.
 « Bao nhiêu quới vật, tiền tài, 45
« Một con mà chớ có hai đầu là ?
 « Lờn nào con hãy nói ra,
« Phụ tử tử hiếu, mẹ cha đặng mừng. »
 Lêxù khiêm nhượng thưa rằng :
— Ba thường kính đội năm hàng dấu yêu ! 50
 « Con còn mảng chí hòm diêu.
« Tìm pho nghĩa Chúa, uốn chiu kinh văn
 « Chưa hề tưởng sự nhục thân,
« Tiền tài chưa ước, châu trân chưa cầu.
 « Bạn nhơn khuya sớm hiệp nhau, 55
« Tìm pho sách ngãi, dãi dầu say sưa.
 « Lờn thế còn hãy vừa vừa,
« Chẳng tham danh lợi không ưa sự đòi,
 « Đạo thân dẫu dám cãi lời,
Sự mặc Chúa Trời, cha chớ vội lăm chi. 60

4. — Mẹ đỡ con, và Alêxù ưng đôi bạn.

Thấy lời nó nói khá nghi,

Lời lành hết lẽ, ra đi vầy vùng :

— « Mẹ bây sao khéo tung bưng ?

« Nào hề giáo huấn, nào tăng ủi an ?

« Rày tao chẳng ngỗ lãn đàn, 65

« Kiêu căng, tự ý lo toan cạy mình !

Tiệc thay công dưỡng, công sinh !

« Lại ý ý mình, mặc mẹ con bay !

Aglê ủ mặt châu mày,

Thấy con chẳng khứng thiết thay trong lòng ; 70

Một mình ngồi dựa hiên song,

Đỗ con nước mắt ròng ròng chảy ngay.

— « Cha con người đã giận thay,

Mẹ xin khuyên dỗ con nay bây giờ.

« Con coi trong sấm kinh xưa, 75

« Tồ tông thuở trước Chúa chưa ra đời,

« *Abram* có một con trai,

« Tên là *Igiác* nối đời hậu sinh ;

« Mầu từ ông thánh *Gioakim*,

« *Annà* kết bạn mới sinh Chúa Bà, 80

« Đặt tên là *Maria*,

Ngự chốn thiên tòa người thế ngợi khen ;

« Chúa xưa gầy dựng Tồ tiên.

- « *Adong* nam tử kết duyên *Evá*,
 « Sinh ra thiên hạ gần xa, 85
« Dối truyền con cháu khắp hòa-mọi nơi.
 « Kể từ Chúa xuống ra đời,
Tông đồ mười một, có ai trình đồng ?
 « Có một ông thánh *Giuong*
« Phêrô cũng có vợ chồng thất gia, 90
 « Cai hết *Yghélégia*,
« Đã nên thánh cả vinh hoa bây giờ.
 « Sao con chẳng đoái hiền xưa,
« Không thương lòng mẹ, phụ từ lời cha ?
 Phải chi sinh đặng năm ba, 95
« Mặc lòng định liệu, kéo mà ép con.
 Muốn con gia thất vuông tròn,
« Mẹ cha thấy mặt kéo còn lòng tây.
 Con sao bỏ thảo giữ ngay ?
« Phụ ơn cha mẹ, dứt dây tam tòng ? 100
 Sao cho trọn ngãi hiếu trung ?
« Nghe lời mẹ cùng, cho khỏi tủi thân.
 Mắt con thấy quả tung bằng,
« Nhà mẹ chẳng thiếu châu trân bạc tiền.
 Trước là giữ lấy điền viên, 105
« Sau là khuya sớm giữ gìn nhà chung,
 Lại thêm an ủi khi song,

Khuyến người ái mộ khâm sùng Chúa Cha.

« Ấy là nghi thất, nghi gia,

« Cha mẹ tuổi già cậy đã có con. 110

« Nào câu : Tiều tử mộ khan.

Nào câu Tông thích đồng nhân khuyến rày ?

« Công mẹ chín tháng mười ngày,

Ngọt ngon nhin vậy, đắng cay chẳng phiền.

Lánh nơi phạm nịnh trường yên, 115

« Cho con duệ trí thông miêng hơn từ

« Cù lao dưỡng dục bấy chừ,

« Lung eo vú thắt, mẹ hư dường này,

« Con mà chẳng kháng như vậy,

« Mẹ đâu ở đặng lâu ngày cùng con. 120

« *Lêxù* nước mắt bằng non :

— Lòng tôi liều yếu đảo non bấy chầy.

Mẹ cha chẳng xét cho rày,

Phân định sao vầy tôi dám cãi đâu.

5 — Cha mẹ mắng và lo việc đòi bạn cùng rước dâu về nhà.

Aglé mới giảm lòng sầu, 125

Nhớ lời trong sách một câu nói rằng :

« Phụ tác, tử trực, lễ hằng,

Phụ tử tử hiếu, mới rằng là trai. »

Bà rằng : « Con đã nghe lời,

« Mặc ông định liệu kiếm nơi đông sàng. » 130

Yéuphè lời mới khen rằng :

— « Cá kia quen dựa bóng trăng ư chiu »

« Mẹ bay thật có ngoan nhiều,

« Con đã thuận đều ta khá liệu toan,

« Thung quang huyên lại cũng quang, 135

« Thanh liêm thực nữ, hồng nhan tú tài.

« Con quan thừa tướng là người,

Buôn hương mã nữ kém tài đông cung

Bây giờ ta cậy mai dong,

Người có vì lòng, sinh lễ nghinh hôn » 140

Mai non tim tới đông môn,

Thì may gặp bản xứng dươn vui mừng.

Ông bà, thân thích, họ hàng,

Tiền tài, quới vật, bạc vàng, đều đi.

Lễ bày giá thú đủ vì 145

Lòng con đã thuận ta thì xin dâu,

Một đoàn dù ngựa cùng nhau,

Kể đưa người rước, đem dâu về nhà.

Tiệc bày sung túc xướng ca,

Tiệc thôi mới giả, ông bà lui chơn. 150

6 — Alèxù cầu nguyện cùng khóc lóc.

Aglê mới nói cùng con :

« Alèxù, con hỡi ! hiệp hôn đêm này.

- « Anh hùng kết bạn ả tây ;
« Sắc cầm giai lão, sánh vầy hoa nương.
Một ngày gá tiếng cũng thương, 155
« Huống đạo cang thường phối thất phu thê.
« Chữ rằng : Sinh kỳ tử qui,
« Đạo yêu trăm việc nghi kỳ gia nhơn.
« Con nghe lời mẹ thì hơn,
« Chớ có ý sồn mà tủi mặt dâu. » 160
Lêxù mặt khó dầu dầu.
Gối qui tạ Chúa nguyện cầu chưa thôi
— « Lạy Bà bầu chữa cho tôi,
« Chúa Cha giúp sức, trước mai chẳng hề
« Thiên thần gìn giữ tư bề 165
« Cứu tôi qua khỏi sa mê đêm này.
Xem lên mặt Chúa thương thay,
Hai hàng châu lụy chảy ngay ròng ròng
Lại xem bên dấu nương long,
Thảm nảo tấm lòng đòi đoạn thiết tha. 170
Liều mình quyết chí thật thà :
— « Tôi xin giữ vẹn nguyệt hoa đêm này :
« Chúa xưa chịu chết trên cây,
Tôi nay vui sướng mình này làm chi ?
Thìn mình tay chấp gối qui, 175
Xin Cha giúp sức phù tri cho con.

Chẳng còn ước sự phàm trần,
Chẳng tham quới vật, tiền tài, nhọc thân,
Không cầu tước lộc, quân thần,
Tìm bề khổ hạnh cơ bần quả cô. 180

Lại xin Đức Chúa Phitô,
Mở lòng soi sáng xuống cho lẽ nào.
Kẻo mà bối rối tâm bào,
Máy thiên mầu nhiệm đã trao tơ hồng,
Chẳng còn nao nức nường long, 185
Chẳng đoái vợ chồng, không tưởng mẹ cha.

Liều mình ly thất, ly gia
Mới bước vào nhà lấy khóa mở rương.
Lấy ra một nén vàng tương.
Hai nén bạc thường, cầm ở trong tay. 190

« Giả ơn công vợ về đây,
« Cho nén vàng này làm ngải phụ thê.
Lại dặn « Em phải giữ tề
Anh đi cầu nguyện sẽ về có khi. »

7 — Alêxù bỏ nhà ban đêm mà đi.

Sấp lưng trở gót ra đi, 195
Đêm khuya vắng vẻ, nào thì ai hay.

Đang trường dậm liễu, nước mây,
Lánh nơi ong điệp, khỏi dây tam cừ.

Kẻo mà ngày tháng lữ ưu,

Xuống biển tìm tàu sang nước Xilê : 200

8 — Sớm mai cha mẹ hỏi dâu chồng ở đâu

Thốt đoạn ông bà *Yêu-phê*
Rạng ngày bạch táng vậy thì chầu chung.
Hai bên nam nữ khi song,
Đều thì tạ Chúa thông công cầu nguyện,
Cầu thôi bõn đạo phân nhau, 205
Yêu-phê mới hỏi nàng dâu lời này
— « Con đó, chớ nào chồng mầy ?
« Sao mà vắng mặt bấy chầy đi đâu ? »
Nàng liền mặt khó dầu dàu
— « Trình cha, tôi chẳng hay đâu sự người. 210
« Nén vàng trao lại cho tôi,
« Bước ra vắng mặt, trước mai chẳng hòa.
« Thẹn thường phận gái mặt hoa.
« Bối chung cha mẹ ép mà duyên con.
« Tôi đâu cho xứng nhơn dươn ? 215
« Cho nên quạnh quẽ phòng loan một mình.
« Lạy cha xin chớ ép tình
« Người đã phụ thành sự ấy thì thôi.

9 — Cha mẹ khóc, nói một mình.

Ông bà nước mắt nhuộm sôi.
Hải hùng mới nói : « Con ôi ! phương nào ! 220

« Đệ tử - xá nghe lời tao,
« Đạo tìm lân lú chồn nào, có chẳng ? »
 Nầy lời đệ tử thưa rằng
« Thầy tôi vốn chẳng bậu bằng cùng ai,
 « Chưa hề bỏ việc hôm mai, 225
« Châu thôi thì lại gồi mài sử kinh.
 « Có phen ngồi vắng một mình
« Gối qui tạ Chúa lời lành tỏ than,
 « Hôm nay thầy bỏ vắng mản,
« Ất là thầy đã ẩn tàng phương xa. » 230

**10 = Cha mẹ trách mình
vì ép con sự đời bạn.**

Ông bà nước mắt nhỏ sa,
Vỗ dầu mà khóc thiết tha, thương rày.
 Aglé nhiều nỗi kể bày :
— « Bối một ông rày ép uổng lòng con:
 Ông trông nỗi gót tông môn, 235
« Trồ sanh miêu duệ cháu con ở đời,
 « Bây giờ đã hết con trai,
« Đã rồi kế hậu, đã phai cây nhờ,
 « Chẳng còn mong mỗi đợi chờ,
« Chẳng còn dành đề lòng mơ tối chiều. . 240
 « Chẳng còn mắng vợ : nâng niu,

« Mắng rằng : dong thứ, mắng chiu lòng con
« Bây giờ trung trực mình tròn,
« Dâu ông ngồi đó, nào con ông rày ? »

Yéuphê nước mắt chảy ngay, 245
Trách mình, nào có trách ai bây giờ ?

« Đạo tim pho sách, cuốn thơ,
Đạo tim quần áo, sờ sờ còn đây.

— *Aléxú* hỏi ! con hay :
« Con trốn đâu rày mà bỏ mẹ cha. 250
« Trách lòng con chẳng nói ra.
« Giữ đồng trinh tiết, kéo mà ép con . »

11 — Aglê khóc cùng kiếm con.

Aglê nước mắt băng non,
Sấp mình xuống đất, hơi còn thở ra.
Phất phơ lá quế hồn hoa, 255
Riu riu tiếng dế, hơi đà hóp hơi.

Đắng cay lòng mẹ, thương ôi !
Quanh co ruột ốc, khúc nôi ruột tằm,
Đêm trường thơ thần chẳng nằm,
Ngày dài bát ngát, chiều đam khôn tìm. 260

Càng chờ, càng đã bật tin,
Ắt là con đã xa miền, thương thay !
— « Chớ nào để tử chúng bay,
Đứa nào tìm kiếm thương thầy đòi phương.

- « Tìm nơi bồn quán xa hương. 265
« Hoặc nơi quán xá, phố phường chợ đông.
« Kiểm nơi nhà thánh, nhà chung,
« Nhà trường, nhà phước, cho cùng thăm coi.

**12 — Ai tìm đặng Alêxù
sẽ đặng hườn công.**

- Đệ tử khi ấy nhiều người,
Thương thầy ra sức, chẳng nài nhọc công. 270
Đạo tìm khắp hết tây đông,
Cách non, trèo vịn, cách sông lội dò.
Bảng đề khắp hết chợ đồ :
« Ai thấy *Lêxù* mách bảo hườn công.
Ngày mai lễ nhứt châu chung, 275
Lêxù tìm tới thánh cung nước người.
Nhìn xem thấy những thể gian,
Đòn cân võng giá, vầy đoàn vào ra.
Xuê xoang quần lãnh, áo là,
Dù xanh, ngựa tía, vào ra dập diều. 280
Mảo chiên đầy gấm, khăn điều,
Bạn quen, khách lạ, sang yêu đãi dùng.
Lêxù ngồi dựa thềm cung,
Áo quần rách nát, mình cùng xấu xa.
Bỗng liền xem thấy người nhà, 285
Ắt là đệ tử tìm ta chốn này.

Đệ tử coi chẳng biết thầy,
Bối chung mặt vở, mình gầy, khác thay.
Dọn cơm, mời lại ăn rày,
Người rằng: « có thí, trao tay cho cùng 290
«Tôi đâu có đáng ngồi đồng ?
Minh tôi rách rưới, hôi xong ựa nhơm. »
Đệ tử cho một bát cơm.

Lại thêm miếng thịt dè đơm bát rày.
— « Xin anh cầu nguyện cho thầy 295
Alè-xù rày về với mẹ cha,
Ăn rồi đệ tử trở ra.

Tim thầy chẳng động; gần xa vắng người.

13 — Tôi tớ tìm chẳng động đâu hết.

Đệ tử nước mắt nhuộm sôi,
Tim thầy chẳng động, tái hồi bồn gia. 300
Ông bà mừng rỡ chạy ra,
« Hỏi rằng : « có thấy tin mà đâu chẳng ? »
Này lời đệ tử thưa rằng :

Chúng tôi tìm kiếm chín trăng hầu tròn.
« Liều mình vượt biển trèo non, 305
« Sáu vầng nào nệ, hùm dòn nào e.

Non cao, rừng rậm, không dè,
Thương thầy, nào tưởng lo e đến mình ?

« Nhà quê chí nhẩn phường dinh,
Vắng tanh tin tức, không nhìn dạng đâu. 310

14 — Aglê than van, và an ủi dẫu.

Yêu-phê lụy nhỏ thâm bầu,
Aglê nước mắt dầu dầu chứa chan.

— « Con ôi ! bỏ mẹ sao đang ?
« Thơ thần ở đàng tất tuổi mình con !
 « Nào khi cửa sổ thoa son, 315
« Bây giờ vương tròn ngời dựa cội cây !
 « Nào khi quần áo đổi thay,
« Bây giờ một tấm gió tây lạnh lưng !
 « Nào khi chàng phủ màn phong.
« Bây giờ sương tuyết ôm lòng xót xa ! 320
 « Nào khi cơm bạc đũa ngà
« Bây giờ nheta đói thiết tha lòng này !
 « Đắng cay lòng mẹ, thương thay !
Mặt vò, mình gầy ruột thắt héo don.
 « Bao giờ cha thấy mặt con ! 325
« Chiêm bao mờ mịt hãy còn vào ra . . .
 « Nhớ thôi lòng mẹ xót xa,
« Tưởng hình, tưởng dạng in vào trái tim
 » Dẫu ôi ! con hãy xuân niên,
« Chồng con vắng mặt, chớ phiền làm chi. 330

« Giữ lòng ái mộ ần vi,
« Kẻo sau lâm thi, nhuộm phải bịnh thâm
 « Mặc lòng mẹ chẳng dám cầm,
« Ở về, hai ý, nhân tâm cho hòa.
 « Hai bên cũng mẹ, cũng cha, 335
Rề là ngãi tạm, dâu là thật con.
 « Thờ chồng, thì giữ tiết son,
« Nỡ nào lòng báo, há còn ép duyên.

15 — Dâu an ủi mẹ cùng ở lại trung tín.

Dâu rằng : « Mẹ chớ ưu phiền,
Máy thiêng mầu nhiệm, tội khiến phải vầy. 340
 « Tình con chẳng muốn rời đây,
« Lòng tôi muốn giữ tiết ngay thờ chồng.
 « Tôi đâu có ý gian vòng,
Mà mẹ phải dặn, nghi lòng làm chi. »

16 — Alêxù ở nước Xylê 17 năm

Nầy đoạn bên nước *Xilê*, 345
Lêxù ở đó nhiều bề gian nan.
• Đói cơm, rách áo, cơ hàn.
Minh gây, mặc vỏ, thế gian nhạo cười.
 Nào ai biết giống vàng mười,
Thau đồng lộn lạo, bố ngoài biết chi. 350
 Giàu sang ghe kẻ yêu vi

Khó hèn, ghe kẻ nhún trề, ai thương ?

Lêxù vào chốn thánh đường,
Gối qui nép nép, nghiêm trang sánh bày.

Xin ăn, dưỡng tánh đòi ngày, 355
Mười bảy năm chầy ở nước *Xilê*,

Chiếu manh, gối đá, nằm kê,
Chẳng hề bùi béo, nào hề miếng ngon
Áo quần rách hết chẳng còn,
Lòng vàng càng vững, dầu son còn bền. 360

Phước nhiều đẹp ý Chúa trên,
Ảnh chỉ phán truyền một lời trọng thay :

Lêxù cho dầu con hay,
Liệt lão đá đến mình ai nẩy lạnh. »
Anh em bồn đạo đều rảnh, 365

Nhưng mà chẳng biết tu hành bởi đâu.

Ra ngoài nao nức hỏi nhau;
Lêxù mặt khó dầu dầu lo tây ;
Ấu là lánh khỏi chốn này,
Kẻo mà bồn đạo sau hay kính nhường. 370

Hầm hầm quyết chí liệu phương,
Trầy sang nước khác giấu gương cho tuyền.

17 — Alêxù sang về tới quê nhà.

Xuống tàu mà trầy xa miền,
Bồng đầu máy nhiệm, tự nhiên xiêu về.

Xảy liền xem thấy nhà quê. 375
Gẫm rằng « Ý Chúa cho về cùng chẳng. »

Ăn năn đánh tội khóc rằng :
— « Có phải ý Chúa cho bằng lòng tôi ?
« Chẳng thì náo nức bồi hồi,
« Xin Cha ra dấu cho tôi kéo lằm. 380

Ăn chay khóc lóc âm thầm,
Chúa Cha mở trí tri âm soi lòng.
Bước lên tìm hỏi nhà chung,
Giả làm khách khác, lạ lòng chưa quen,
Minh gầy, mặt vồ, da đen, 385
Ra dáng kẻ hèn, ai dễ biết chi ?

Tim vào dinh phủ *Yêu-phê* :
« Chúng tôi bần bạc, sớm trưa cật cù,
« Trước là nương dựa nhà chung,
« Sau đặng nhờ cùng cơm lạt, muối pha. 390

18 — Ông già rước mà chẳng nhìn con.

Yêu-phê bắt mặt ngó ra.
« Lão cũng rộng nhà nào có tiếc chi ?
« Lão xưa sinh đặng nam nhi,
« Trốn cha cùng mẹ mà đi tu hành.
« Biệt tin, chẳng biết tử sanh ; 395
« Dạng ví trang mình, tác cũng bằng nhau

Kể đã mười bảy năm cao,
« Chẳng biết phương nào, dạ hãy còn trông.
Đồ nhờ mặc thừa ý ông
Lêxù bước lại thêm cung mà ngồi. 400

19 — Lời mẹ than thở nhớ con.

Thốt đoạn ả thị thương ôi !
Đêm trường than khóc bồi hồi trông con
Non ơi, non hỡi, là non !
Non cao vọi vọi, non còn có cây.
Phụng hoàng ác đồ trót bầy, 405
Chim kêu giéo giắt, liệng bay bao cùng,
Trời ôi ! trời ở trên không,
Tinh tú còn trùng cựa vạn hành lai.
« Đất ôi ! đất chử mọi loài,
« Núi non, sông biển, vằn xây bốn bề. 410
« Biển ôi ! biển có kinh nghê,
« Hà ư ngư biếc, tàu bè nghinh ngang.
Trăng kia vặc vặc sáng quang,
« Cũng có khi khuyết, khi chênh, khi tròn.
« Lòng tôi vọi vọi trông con, 415
« Chẳng có khi mòn, chẳng có khi nao.
« Nhìn xem chốn thấp, nơi cao,
« Bắc đầu, nam tào chẳng thấy con đầu.

- « Vắng tai, nghe tiếng nhà lâu,
« Chuông rung trống thúc thăm sâu đòi cây 420
« Con ai biều ngựa đầy đầy,
« Lạc mang rừng rảng, gió tây đưa vào ?
« Con ai giảng sách thanh thao,
« Dịu dàng khéo léo, ngọt ngào thanh bai
« Con ai giúp lễ cho thầy 425
« Hình duông yêu diệu, áo dài nhúm nha ?
« Con người, nào hỏi con ta ?
« *Yêuphé* ông hỡi ! xót xa đoạn trường.
« Minh tôi nhuộm bịnh tư lương,
« Xóp ve thắt thẻo ruột dường héo khô. 430
« Con ơi, con ở nơi mô ?
« Có hay lòng mẹ héo khô chẳng lá ?

**20 — Alêxù nghe mẹ khóc cũng khóc
theo, song giấu nước mắt.**

- Lêxù* ngồi ở trong nhà,
Nghe tiếng mẹ khóc, hồn hòa phập phồng.
— « Sụt sùi chuyền động tấm lòng, 435
« Cũng băng sóng dợn giữa dòng hải ba. »
Ròng rọc nước mắt nhỏ sa,
Sấp mình xuống đất, xin Cha chữa rày:
Áo đề trước mặt một vầy,
Mà thấm nước mắt kéo hay lộ tình. 440

Ngồi thi một tấm chiếu manh,
Vật mình lẫn khóc, nằm quanh ven thềm.

Nào khi áo ấm, gối êm ?

Rày ở xó thềm, ngồi dựa chơn thang
Chờ cho vắng vẻ thánh đàn, 445

Gối quì tạ Chúa, toan đang cầu nguyện.

Cầu cho cha mẹ, anh em,

Họ hàng thân thích bốn bên trường tồn.

Cầu cho các đẳng linh hồn,

Khỏi nơi luyến ngục đưa tuôn lên trời 450

— « Xin Bà bầu chữa cho tôi

« Khỏi nơi linh bạc về ngay thiên đàn. »

21 — Cha mẹ rước khách chẳng quên Alêxù ăn mày.

« Ngày ấy có khách bạn quan,

« Mời ông ăn uống, một đoàn đều đi.

« Thốt đoạn ông bà *Yêuphê*, 455

Bối chung đi khỏi trở về mới hay

Gia nhon có đũa ghét thay,

« Dọn cơm ăn uống, Người rày chẳng cho.

Gia nhon có đũa hồ đồ,

Ăn rồi còn cặn đồ vô trên đầu. 460

Lêxù chẳng quản chẳng âu ;

« Ôn Chúa rưới đầu mát mẽ mình tôi. »

Một giây ông bà tái hồi,
Mới hỏi đệ tử một lời cho hay ;
Bay có cho đưa ăn mày, 465
« Cá cơm nhiều ít cùng bay, chẳng là ? »
Lêxù lời mới thốt ra,
« Ông nhiều ít cũng qua tháng ngày. »

**22. — Chúa cho Alêxù biết ngày
giờ sinh thì.**

Lêxù đức trọn công đầy, 470
Chúa sai thần bảo cho hay sự tình.
Ngày mai lễ nhứt Duminh,
Lêxù dọn mình mà đến cùng Cha.
Thiên thần hiện xuống canh ba,
Sáng khắp cả nhà, mà chẳng ai hay. 475
Nói cùng *Lêxù* bằng nay :
« Ngày mai dọn sạch về ngày thiên đàng. »

23. — Alêxù viết hạnh mình.

Lêxù nước mắt hai hàng,
Đạo thân chưa trả lòng càng thấm thay.
Lẽ nào mặc ý Chúa bày, 480
Chép thơ một bức trong tay vừa rồi,
Miệng còn nguyện Chúa chưa thôi,
Linh hồn Chúa rước về trời thẳng ngay.

Tờ thi còn nằm trong tay.
Nhà chung vắng vẻ, ai hay đâu là. 485

**24 — Alêxù chết lạnh,
có bức thơ trong tay.**

Ngày mai, lễ nhứt *Misa*,
Bốn phương thiên hạ gần xa châu qui,
Bỗng liền nghe tiếng uy nguy,
Ảnh truyền chỉ phán một khi nhần tiền.
Mới rao : « Bồn đạo anh em. 490

Đi đưa xác thánh cho yên, mới về. »

Hằng có trong nhà *Yêuphê*,
Thấu tình ai nấy mọi bề trước sau.
Các thầy khi ấy đua nhau,
Đi theo *Yêu* lão, bước vào nhà chung.
Hào quang sáng khắp tây đông 495
Kính khủng hải hùng, tìm hết dưới trên.

Bỗng đâu thấy xác kẻ hèn,
Gối qui ngửa mặt, tờ liền cầm tay.
Các thầy qui gối nguyện thay,
Nức mùi hương lạ thơm bay ngọt ngào. 500

Thầy cả dạy đem tờ vào,
Mở ra chẳng đặng xôn xao lo lường ;
Đều thì cầu khẩn Chúa thương,
Mở ra tay thánh cho tường căn do.

Tức thì tay thánh chẳng co, 505
Tờ liền rơi xuống, đem vô đọc rằng

25 — Thơ Alêxù viết.

Vậy có Thơ rằng :

« Chúa cả công bằng sáng soi phù hộ !
« Tôi nay chính tồ *Italia*.
« *Yêuphê* ấy hiệu là cha,
« *Aglê*, đương dụ thật là mẹ tôi. 510
« Muốn cho con nầy chồi lan quế,
« Hầu nổi nghiệp phụng kế công đảng.
« Rước dâu về đồng tịch đồng sàng
« Để hồng sinh nên đoàn con cháu.
« Giữ lấy tiền tài châu báu, 515
« Xem sóc sản vật điền viên.
« Chẳng tham vì sắc dục phạm hèn.
« Bèn lánh khỏi tam cừu vấn vít,
« Liều mình li biệt ba bánh lưu li.
« Mười bảy năm ở nước *Xilê*, 520
« Bỗng một tiếng ảnh truyền chỉ phán.
« Lòng tôi muốn khồ hạnh tu trì,
« Lánh cho khỏi yếu vì khen ngợi,
« Bỗng suy lại ý nhiệm cao sâu,
« Mời giả người phiêu lưu ti tiện, 525

- « Xin nương ngụ thánh đáng.
« Ước mẹ cha giải hội suối vàng,
« Cho con đăng đèn ơn báo bồ.
« Mười bảy năm ở cùng thân phụ,
 « Cha mẹ nào hay ? 530
« Đêm năm canh mẹ khóc kể bày,
 « Lòng tôi thấm thiết.
« Nín làm thính, hai hàng nhỏ giọt,
« Cũng nín qua một trận bão bùng.
» Nước mắt ròng ròng, dạ sôi sục sục, 535
 « Lộn ruột tằm chín khúc.
 « Giả lời khiến bà lo.
 « Cúi xin Chúa hộ phù.
 « Cậy sức thiêng che chở,
« Khỏi tay kẻ dữ, đặng gặp vận lành. 540
« Linh hồn Chúa rước, về chốn thiên đình
« Giả ơn vợ thờ chồng trọn tiết.
« Làm bức thơ này cho cha mẹ biết,
« Kẻo thương con ngày tháng luống trông
« Tay chấp thơ phong, *Alexu* thật. » 545

Mẹ phản nài là thế nào.

Nay thơ

« Bây giờ mới biết rằng con,
Thơ thần thần hồn, lòng mẹ xót xa.

- « Con ôi ! lão phụ *Yêu-phé*,
« *Aglé* từ mầu con hề biết chẳng ?
 « Kiểm con từ chín con trắng. 550
« Sao con cũng rằng : hờn mẹ giận cha ?
 « Trách lòng con chẳng nói ra,
« Con đã về nhà còn hãy giấu tên.
 « Bỏ con tất tuổi chẳng nhìn,
« Cho nên con chịu ăn xin, ăn mày ! 555
 « Mẹ cha dễ thiếu áo dài,
« Đề con tấm vải sơ sài vấn quanh !
 « Mẹ cha dễ thiếu chiếu lạnh,
« Đề con một tấm chiếu manh lạnh lưng !
 « Mẹ cha dễ thiếu gối bông, 560
« Đề con gối đá lòng nào sao yên !
 « Mẹ cha dễ thiếu bạc tiền ;
« Đề con chịu tiếng thế hèn dễ đuôi ! »

27 — Lời mẹ than.

Than rằng

Aléxù hỡi !

- « Sao con chẳng dậy chào mẹ một lời ? 565
« Còng mẹ dưỡng nuôi, cưu mang đùm bọc
« Gối đá mệt nhọc, cũng hỡi vì con.
« Búi béo ngọt ngon, mẹ đã đánh đề.

- « Bên ướt cho mẹ, bên ráo con nằm,
« Kéo gió lạnh thâm, thấm vào lòng dạ. 570
« Trông cho con cả, đặng mẹ cậy trông,
« Ai hay hờn lòng, lại đi trước mẹ.
« Ròng rọc châu lụy nước mắt hai hàng,
« Cửa cải bạc vàng đem đi làm phúc.
« Tưởng như thế tục, cưới vợ cho con, 575
« Trông con lớn khôn, so hơn so thiệt.
« Từ đây mới biết là nỗi nước này,
« Mẹ gói đầu tay cho con an giấc.
« Linh hồn Chúa rước về chốn thiên cung,
« Cầu cho mẹ cha cùng là vú bố, 580
« Lòng mẹ tủi hồ, nhiều nỗi đắng cay,
« Thảm thiết thương thay! *Aléxù* hỡi! »

Vợ thở than tự sự

thơ than :

« Ôi !

- « Chàng sao bất ngãi ! biến cải nều lòng,
« Chúa dựng Adong nhứt phu nhứt phụ 585
« Đạo cang thương, chàng sao viển cổ ?
« Dươn kim sắc, anh nữ đòi dòi,
« Chẳng nói một lời cùng nhau, tui hồ !
« Hay tôi cứng cồ, nết ở hồ đồ,

- « Chẳng kính cậu cô, ra đàng võ thị, } 590
« Hay tôi du hí, thối ở gian tà.
« Sa đằm nguyệt hoa bất trung bất chánh ?
« Cho nên chàng lánh những thuở đến nay,
« Ba mươi năm chầy chẳng cho thấy mặt.
« Năm sao bắt bắt bỏ bạn mà đi 595
« Chẳng sá đi gì, thân tôi là vợ !
« Lòng chàng chẳng nở dóc giữ tu hành,
« Chàng hiệp nơn lành ái ân thì chớ,
« Miễn là chàng ở ngày tháng thấy nhau,
« Bỏ mà đi đâu một mình làm vậy ? 600
« Nén vàng ngày ấy trao lại cho tôi,
« Dặn lấy mà thôi làm thỉnh chớ nói
« Chàng sao khéo dối, mưu chước toan dùng ?
« Giả tôi rờng rờng, không hay, không biết !
« Lòng tôi chí thiết, chàng bỏ đi đâu ? 605
« Luống chịu thăm sâu, những trông những đợi
« Chàng ôi ! chàng hỡi ! chàng có hay chăng ?
« Chẳng đoái, chẳng ràng, cùng nhau hơn thiệt
« Làm chi li biệt nhiều nỗi thăm sâu ?
« Hết sức lo âu phen này cách biệt. 610
« Thấy thơ mờ mệt, mà chẳng thấy chàng ?
« Thăm thiết thương thay ! Lềxù anh hỡi ! »

Nay thơ

« Than thôi lòng lại thấm sâu,
Lêxù, anh khéo nhiệm màu khá thương. 615

« Xin cho tới chốn thiên đường,
Hưởng bề phước lạc thọ trường vinh hoa.

« Sao anh giấu mẹ, giấu cha.
« Lòng mình quyết chí thật thả đồng trình ?

**29 — *Alêxù* hưởng phước,
Còn xác thì cha mẹ táng.**

Yêuphê, phu phụ hết tình 625
Tổng táng con mình cho thỏa lòng nay,
Vàng cân, bạc khối, nhiều thay !
Đem ra làm phước ngày rày cho con.

Loan xa đáp đỏi vuông tròn,
Ông bà trợ táng chẳng còn tiếc chi.

Anh em bồn đạo đều đi, 625
Các thầy sum hiệp ai bi chạnh lòng.

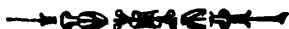
Táng đưa xác thánh vừa xong,
Thầy khuyên giáo hữu cày trồng thánh hiền.

Cầu thay ở trước đại tiền,
Ngỏ sau hưởng phước ở trên thiên đàng. 630

Lêxù người thánh khôn ngoan,
Rày đã hưởng phước vinh an cõi trời,

Xin cho con đăng như người,
Linh hồn hiện tại cõi trời phong quang.

TIÊU SỬ ÔNG THÁNH ALÊXÙ

Ngày lễ là ngày 17 Juillet

Ông thánh Alêxù người rất sang trọng tại Rôma, vì lòng mến Đ. C. G. chí thiết, lại nhờ ơn riêng Chúa soi sáng, nên ngày lễ hôn nhơn vừa xong, liền từ giả bạn, quyết giữ một bề trinh khiết, đời chơn đi viếng mấy nhà thờ danh tiếng thế gian. — Nhơn bởi đàng sá chẳng quen thuộc, nên 17 năm trời ngày giờ qua thấp thoáng.

Việc thiên cơ đổi dời, tại Êbessa thành Siria ơn thiêng mầu Đ. Mẹ tỏ ra đích danh người cho thiên hạ biết; nên người phải sang tàu qua nơi khác.

Đến tại Rôma, đồ nhà thân sinh tợ khách khó hèn. Gởi thân 17 năm trời tại đó chẳng ai màng biết !

Nay tạm gởi tấm thân trần, đôi chữ, viết ký tên; đề lại mà sang về chốn Thiên cung đang đời Innocentio thứ Nhứt Giáo-Hoàng ngự trị.

*Tác phẩm thuộc phạm vi công chúng,
tất cả tác quyền đều không còn giá trị.*

Làm tại Vantaa, Phần Lan,
vào ngày XXI tháng X năm MMXXIII sau Chúa Giáng Sinh.